

องค์ประกอบของข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง

1. ด้านอุตุนิยมวิทยา (ปริมาณฝนสะสม ความชื้น)

การพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง ด้วยการใช้องค์ประกอบทางด้านอุตุนิยมวิทยา ซึ่งพิจารณาข้อมูลปริมาณฝนโดยภาพรวมของพื้นที่ ปริมาณฝนสะสมในแต่ละเดือนของพื้นที่ต่างๆ ในปีนั้นๆ ประกอบกับการพิจารณาถึงการกระจายตัวของฝนทั้งในเชิงพื้นที่ เชิงปริมาณ และเชิงเวลาประกอบกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นสิ่งบ่งชี้ถึงภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ได้

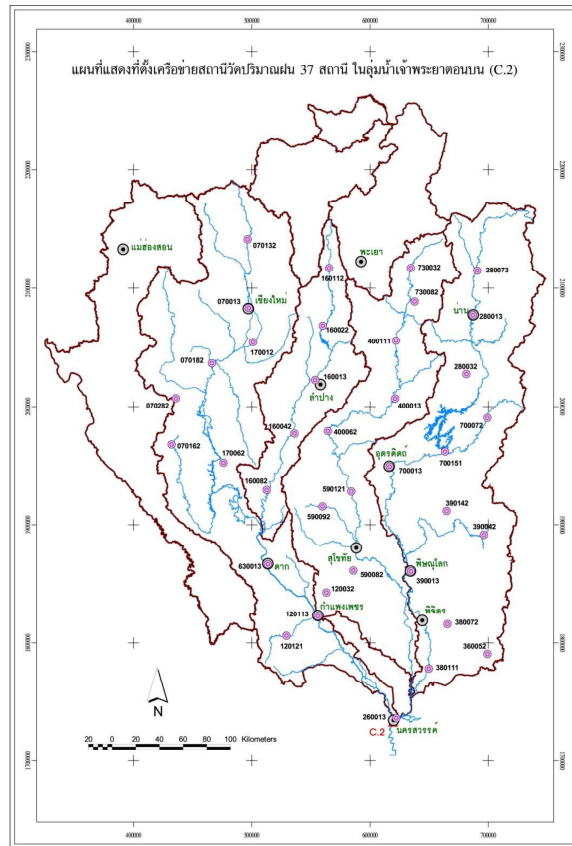
สำหรับการพิจารณาข้อมูลปริมาณฝนสะสมที่จะใช้เป็นข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้งนั้น สามารถพิจารณาได้โดยการใช้หลักการวิเคราะห์ทางสถิติเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปริมาณฝนสะสมดังกล่าวของพื้นที่ต่างๆ ซึ่งใช้ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลปริมาณฝนสะสม เพื่อพิจารณาเป็นข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง โดยมีเกณฑ์สำหรับการพิจารณา ดังนี้

1. ภาวะฝนมาก หมายถึง ปริมาณฝนสะสมรายเดือนมีค่าสูงกว่า (มากกว่า) ค่าเฉลี่ยปริมาณฝนสะสมรายเดือนรวมกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลปริมาณฝนสะสมดังกล่าว ($Rain_{Mean} + Rain_{SD}$)
2. ภาวะฝนปกติ หมายถึง ปริมาณฝนสะสมรายเดือนอยู่ในช่วงค่าเฉลี่ย คือ มีปริมาณฝนสะสมอยู่ในช่วงระหว่างส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ภาวะฝนแล้ง หมายถึง ปริมาณฝนสะสมรายเดือนมีค่าต่ำกว่า (น้อยกว่า) ค่าเฉลี่ยปริมาณฝนสะสมรายเดือนที่หักส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลปริมาณฝนสะสมดังกล่าว ($Rain_{Mean} - Rain_{SD}$)

ตัวอย่าง การพิจารณาองค์ประกอบของข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้งด้านอุตุนิยมวิทยา โดยพิจารณาข้อมูลปริมาณฝนสะสม ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน (ใช้สถานี C.2 เป็นสถานีดัชนีในการพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง)

การพิจารณาปริมาณฝนสะสม โดยการเลือกข้อมูลสถานีตรวจวัดฝนที่กระจายตัวอย่างครอบคลุมในพื้นที่ศึกษา และใช้ข้อมูลปริมาณฝนสะสมรายเดือนสำหรับการพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง โดยใช้หลักการทางสถิติเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณฝนในลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน (สถานี C.2) สามารถพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้งได้จากข้อมูลปริมาณฝนสะสมที่พิจารณาร่วมกับค่าปริมาณฝนสะสมเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลปริมาณฝนสะสมรายเดือนได้ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน ได้ดังนี้

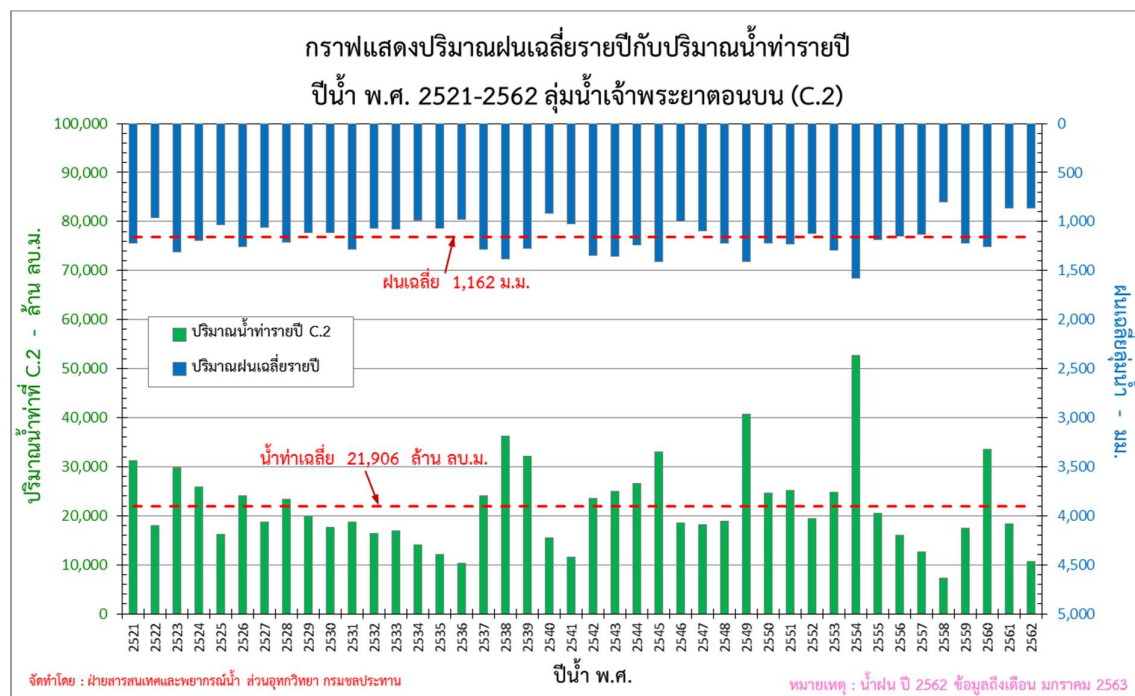
สถานีฝนที่ใช้สำหรับการพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง ของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน (สถานี C.2 เป็นสถานีดัชนี)

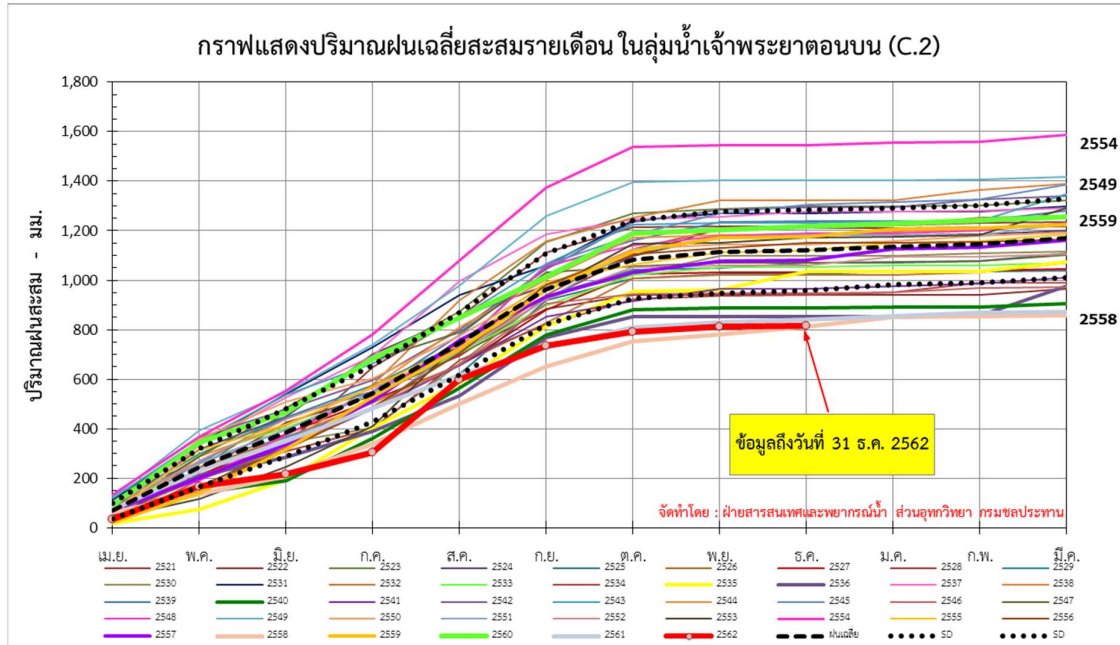
รายชื่อสถานีฝนที่ใช้ในการคำนวณลุ่มน้ำ C.2 ทั้งหมด 37 สถานี

ลำดับ	รหัสสถานี-รายชื่อ
1	070132 (อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่)
2	070013 (อ.เมือง จ.เชียงใหม่)
3	070282 (ศูนย์ทดลองปลูกพันธุ์ไม้โดยบ่อหลวง - บ่อนแก้ว จ.เชียงใหม่)
4	070182 (อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่)
5	070162 (อ.ฮอด จ.เชียงใหม่)
6	170012 (อ.เมือง จ.ลำพูน)
7	170062 (บ้านอ้อจัดสรร อ.ลี้ จ.ลำพูน)
8	630013 (อ.เมือง จ.ตาก)
9	120113 (สตอ.กำแพงเพชร จ.กำแพงเพชร)
10	120032 (อ.พรานกระต่าย จ.กำแพงเพชร)
11	120121 (P.47 คลองสวนหมาก จ.กำแพงเพชร)
12	160112 (อ.วิเศษ จ.ลำปาง)
13	160022 (อ.แม่จัน จ.ลำปาง)
14	160013 (อ.เมือง จ.ลำปาง)
15	160042 (อ.สบปราบ จ.ลำปาง)
16	160082 (อ.แม่พริก จ.ลำปาง)
17	730032 (อ.ป่า จ.พะเยา)
18	730082 (อ.เชียงม่วน จ.พะเยา)
19	400111 (บ้านหัวถั่ว Y.20 จ.แพร่)
20	400013 (อ.เมือง จ.แพร่)
21	400062 (อ.วังชิ้น จ.แพร่)
22	590121 (แม่ทอง Y.6 จ.สุโขทัย)
23	590092 (อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย)
24	590082 (อ.ศรีมอช จ.สุโขทัย)
25	280073 (อ.ท่าวุ้ง จ.น่าน)
26	280013 (อ.เมือง จ.น่าน)
27	280032 (อ.น่าน้อย จ.น่าน)
28	700072 (อ.ท่ากั่ว จ.อุตรดิตถ์)
29	700151 (บ้านหาดไม้ N.12A จ.อุตรดิตถ์)
30	700013 (อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์)
31	390142 (อ.ชาติตระการ จ.พิษณุโลก)
32	390013 (อ.เมือง จ.พิษณุโลก)
33	390042 (อ.นครไทย จ.พิษณุโลก)
34	380072 (อ.พรหมขุน จ.พิจิตร)
35	380111 (N.8A ด.หอกร อ.บางมูลนาก จ.พิจิตร)
36	๖๐๐๖๕๔ (อ.ขุนแดน จ.เพชรบูรณ์)
37	260013 (อ.เมือง จ.นครสวรรค์)

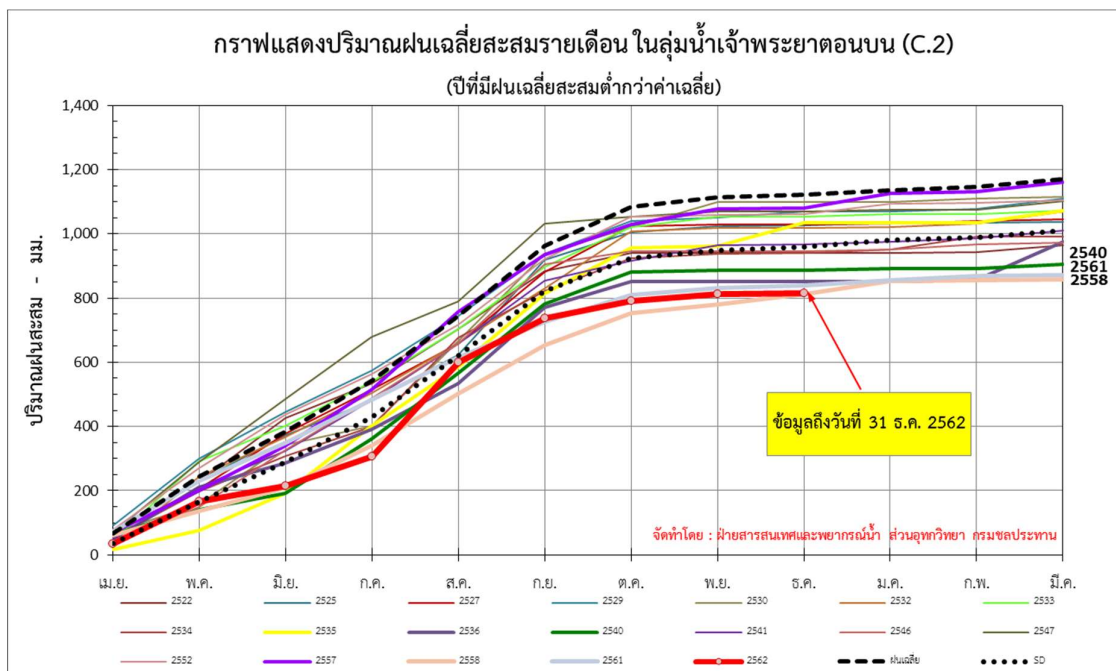
การพิจารณาปริมาณฝนเฉลี่ยรายปีในภาพรวม เปรียบเทียบกับฝนเฉลี่ยของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน (สถานี C.2 เป็นสถานีดัชนี)

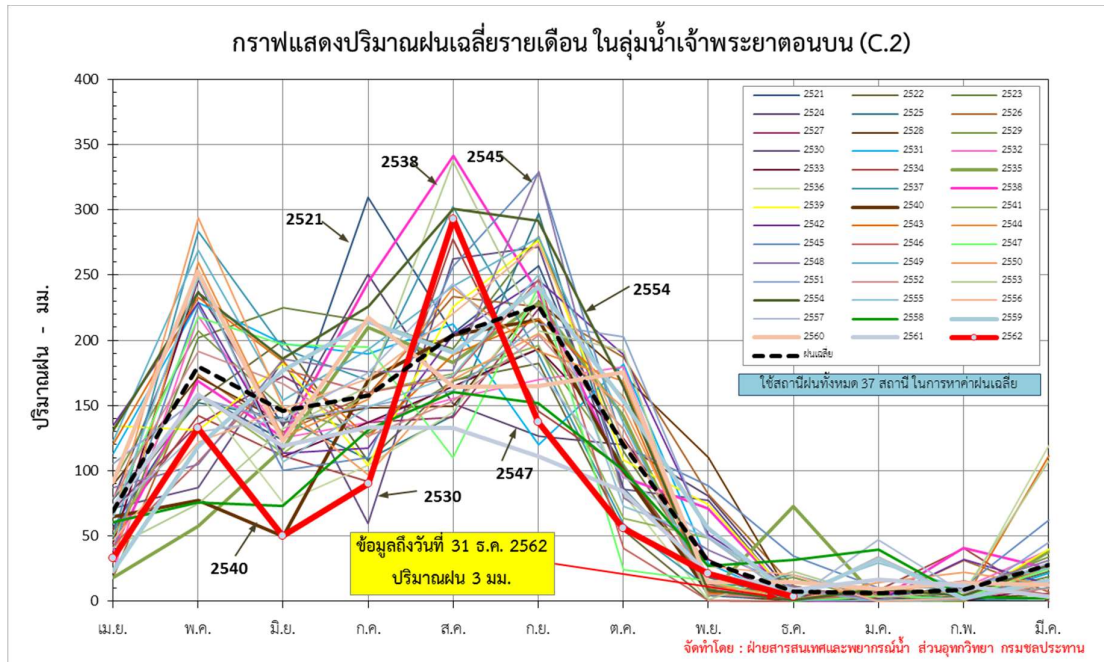
การพิจารณาปริมาณฝนเฉลี่ยสะสมรายเดือน เปรียบเทียบกับฝนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง ของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนในแต่ละปี ตามหลักเกณฑ์การพิจารณา ข้อมูลบ่งชี้ภาวะแล้งดังกล่าว ซึ่งพิจารณาโดยการเปรียบเทียบระหว่างเส้นกราฟปริมาณฝนเฉลี่ยสะสมราย เดือน เส้นปริมาณฝนสะสมเฉลี่ย และเส้นส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อร่วมในการพิจารณาข้อมูลของแต่ละปี ซึ่งเป็นข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้งของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนได้

การพิจารณาปริมาณฝนเฉลี่ยสะสมรายเดือน เปรียบเทียบกับฝนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง ของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ ภาวะแล้งดังกล่าว เพื่อพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะแล้งในภาพรวมของพื้นที่

การพิจารณาปริมาณฝนเฉลี่ยรายเดือนในปีต่างๆ ของลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน (สถานี C.2 เป็นสถานีต้นน้ำ) เป็นการพิจารณาการกระจายตัวของฝนในเชิงเวลา โดยเปรียบเทียบกับปริมาณฝนเฉลี่ยรายเดือนสำหรับการพิจารณาการกระจายตัวของปริมาณฝนที่ตกในแต่ละเดือน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะแล้งของพื้นที่ในแต่ละเดือน

2. ด้านอุทกวิทยา (น้ำท่า น้ำผิวดิน) เพิ่มเติมลักษณะทางกายภาพ

การพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง ด้วยการใช้อำนาจประกอบทางด้านอุทกวิทยา ซึ่งพิจารณาข้อมูลน้ำท่าโดยภาพรวมของพื้นที่ ปริมาณน้ำท่าสะสมในแต่ละเดือนของพื้นที่ต่างๆ ในปีนั้นๆ ประกอบกับการพิจารณาถึงการกระจายตัวของน้ำท่าทั้งในเชิงพื้นที่ เชิงปริมาณ และเชิงเวลาประกอบกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นสิ่งบ่งชี้ถึงภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ได้

สำหรับการพิจารณาข้อมูลปริมาณน้ำท่าสะสมที่จะใช้เป็นข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้งนั้น สามารถพิจารณาได้โดยการใช้หลักการวิเคราะห์ทางสถิติเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปริมาณน้ำท่าสะสมดังกล่าวของพื้นที่ต่างๆ ซึ่งใช้ข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลปริมาณน้ำท่าสะสม เพื่อพิจารณาเป็นข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง โดยมีเกณฑ์สำหรับการพิจารณา ดังนี้

1. ภาวะน้ำท่ามาก หมายถึง ปริมาณน้ำท่าสะสมรายเดือนมีค่าสูงกว่า (มากกว่า) ค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำท่าสะสมรายเดือนรวมกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลปริมาณน้ำท่าสะสมดังกล่าว ($\text{Runoff}_{\text{Mean}} + \text{Runoff}_{\text{SD}}$)

2. ภาวะน้ำท่าปกติ หมายถึง ปริมาณน้ำท่าสะสมรายเดือนอยู่ในช่วงค่าน้ำท่าเฉลี่ย คือ มีปริมาณน้ำท่าสะสมอยู่ในช่วงระหว่างส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ภาวบน้ำท่าแล้ง หมายถึง ปริมาณน้ำท่าสะสมรายเดือนมีค่าต่ำกว่า (น้อยกว่า) ค่าเฉลี่ย ปริมาณน้ำท่าสะสมรายเดือนที่หักส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลปริมาณน้ำท่าสะสมดังกล่าว ($\text{Runoff}_{\text{Mean}} - \text{Runoff}_{\text{SD}}$)

การพิจารณาเกณฑ์ปริมาณน้ำน้อยวิกฤตในกลุ่มน้ำต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลบ่งชี้ภาวะแล้งของกลุ่มน้ำต่างๆ โดยการพิจารณาจากข้อมูลค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำต่ำสุดรายปี (รอบ 30 ปี) และปริมาณน้ำที่ต่ำที่สุดที่เคยเกิดขึ้น

เกณฑ์ปริมาณน้ำน้อยวิกฤตในกลุ่มน้ำต่าง ๆ

ลำดับ	ลุ่มน้ำ	จังหวัด	สถานี	ค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำต่ำสุดรายปี (30 ปี) (ลบ.ม./วินาที)	เกณฑ์ปริมาณน้ำน้อยวิกฤต (ลบ.ม./วินาที)
1	ปิง	เชียงใหม่	P.1	4.45	1.70
2		กำแพงเพชร	P.7A	65.69	20.80
3		นครสวรรค์	P.17	72.43	45.53
4	วัง	ลำปาง	W.1C	0.58	0.09
5		ตาก	W.4A	1.23	0.08
6	ยม	แพร่	Y.1C	1.92	0.74
7		แพร่	Y.37	1.75	0.75
8		สุโขทัย	Y.14	2.47	0.09
9		พิษณุโลก	Y.16	0.41	0.20
10		พิจิตร	Y.17	0.20	0.10
11	น่าน	น่าน	N.1	5.03	2.43
12		พิษณุโลก	N.5A	56.52	22.72
13		พิจิตร	N.8A	103.19	70.12
14		นครสวรรค์	N.67	111.26	50.92
15		พิจิตร	N.7A	144.79	75.28
16	เจ้าพระยา	นครสวรรค์	C.2	197.76	117.67
17		ชัยนาท	C.13	45.19	30.27
18		สิงห์บุรี	C.3	51.28	33.65
19		อ่างทอง	C.7A	86.51	52.72
20		พระนครศรีอยุธยา	C.35	134.33	101.36
21	ป่าสัก	เพชรบูรณ์	S.4B	1.25	0.63
22	ชี	ชัยภูมิ	E.23	0.28	0.14
23		ขอนแก่น	E.16A	1.54	0.77
24		ขอนแก่น	E.22B	7.47	3.73
25		ร้อยเอ็ด	E.18	21.60	2.95
26		ยโสธร	E.20A	2.69	1.37
27	มูล	บุรีรัมย์	M.6A	0.22	0.11
28		สุรินทร์	M.4	0.88	0.44
29		ศรีสะเกษ	M.5	1.00	0.50
30		อุบลราชธานี	M.7	30.00	15.00
31		นครราชสีมา	M.2A	7.44	3.72
32	บางปะกง	ปราจีนบุรี	Kgt.3	1.09	0.54
33		สระแก้ว	Kgt.9	0.81	0.65
34		นครนายก	Ny.1B	0.80	0.40
35	แม่กลอง	ราชบุรี	K.17	0.26	0.13
36		กาญจนบุรี	K.37	60.10	30.14
37		กาญจนบุรี	K.12	0.28	0.14
38	เพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์	เพชรบุรี	B.10	2.25	0.95
39		ประจวบคีรีขันธ์	Gt.9	0.02	0.01
40	ภาคใต้ฝั่งตะวันตก	พังงา	X.187	2.68	1.34
41	ภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน	สุราษฎร์ธานี	X.37A	15.09	7.54
42		ชุมพร	X.158	3.05	1.53
43	ทะเลสาบสงขลา	สงขลา	X.90	3.52	0.73
44	ภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง	ยะลา	X.40A	30.42	16.82

การพิจารณาเกณฑ์ปริมาณน้ำน้อยวิกฤตในกลุ่มน้ำต่าง ๆ โดยการพิจารณาจากข้อมูลค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำต่ำสุดรายปี (รอบ 30 ปี) และปริมาณน้ำที่ต่ำที่สุดที่เคยเกิดขึ้น รวมทั้งพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร่วมด้วย เพื่อเป็นข้อมูลบ่งชี้ภาวะแล้งของกลุ่มน้ำต่าง ๆ

ตารางสรุปเปรียบเทียบวิธีหาเกณฑ์ปริมาณน้ำน้อยวิกฤตในกลุ่มน้ำต่าง ๆ

ลำดับ	กลุ่มน้ำ	จังหวัด	สถานี	ค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำต่ำสุดรายปี (30 ปี)	เกณฑ์น้ำน้อยวิกฤต-cms.		
					AVGmin.+10%	AVGmin-SD	FDCmin (90%)
1	ปิง	เชียงใหม่	P.1	4.45	4.89	1.70	1.12
2		กำแพงเพชร	P.7A	65.69	72.26	20.80	23.80
3		นครสวรรค์	P.17	72.43	79.67	45.53	29.00
4	วัง	ลำปาง	W.1C	0.58	0.64	0.09	0.04
5		ตาก	W.4A	1.23	1.35	0.08	0.08
6	ยม	แพร่	Y.1C	1.92	2.11	0.74	0.50
7		แพร่	Y.37	1.75	1.93	0.75	0.12
8		สุโขทัย	Y.14	2.47	2.72	0.09	0.20
9		พิษณุโลก	Y.16	0.41	0.45	0.20	0.00
10		พิจิตร	Y.17	0.20	0.22	0.10	0.00
11	น่าน	น่าน	N.1	5.03	5.54	2.43	2.09
12		พิษณุโลก	N.5A	56.52	62.17	22.72	15.31
13		พิจิตร	N.8A	103.19	113.51	70.12	69.30
14		นครสวรรค์	N.67	111.26	122.39	50.92	55.92
15		พิจิตร	N.7A	144.79	159.27	75.28	75.34
16	เจ้าพระยา	นครสวรรค์	C.2	197.76	217.54	117.67	111.30
17		ชัยนาท	C.13	45.19	49.70	30.27	26.47
18		สิงห์บุรี	C.3	51.28	56.41	33.65	32.24
19		อ่างทอง	C.7A	86.51	95.16	52.72	39.30
20		พระนครศรีอยุธยา	C.35	134.33	147.76	101.36	99.72
21	ป่าสัก	เพชรบูรณ์	S.4B	1.25	1.38	0.63	0.00
22	ชี	ชัยภูมิ	E.23	0.28	0.30	0.14	0.00
23		ขอนแก่น	E.16A	1.54	1.70	0.77	0.00
24		ขอนแก่น	E.22B	7.47	8.22	3.73	1.63
25		ร้อยเอ็ด	E.18	21.60	23.76	2.95	1.36
26		ยโสธร	E.20A	2.69	2.96	1.37	0.09
27	มูล	บุรีรัมย์	M.6A	0.22	0.24	0.11	0.00
28		สุรินทร์	M.4	0.88	0.97	0.44	0.00
29		ศรีสะเกษ	M.5	1.00	1.10	0.50	0.00
30		อุบลราชธานี	M.7	30.00	33.00	15.00	5.00
31		นครราชสีมา	M.2A	7.44	8.18	3.72	0.02
32	บางปะกง	ปราจีนบุรี	Kgt.3	1.09	1.20	0.54	0.00
33		สระแก้ว	Kgt.9	0.81	0.89	0.65	0.00
34		นครนายก	Ny.1B	0.80	0.88	0.40	0.00
35	แม่กลอง	ราชบุรี	K.17	0.26	0.28	0.13	0.01
36		กาญจนบุรี	K.37	60.10	66.11	30.14	27.60
37		กาญจนบุรี	K.12	0.28	0.31	0.14	0.00
38	เพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์	เพชรบุรี	B.10	2.25	2.48	0.95	0.50
39		ประจวบคีรีขันธ์	Gt.9	0.02	0.02	0.01	0.00
40	ภาคใต้ฝั่งตะวันตก	พังงา	X.187	2.68	2.95	1.34	0.36
41	ภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน	สุราษฎร์ธานี	X.37A	15.09	16.60	7.54	8.00
42		ชุมพร	X.158	3.05	3.36	1.53	0.00
43	ทะเลสาบสงขลา	สงขลา	X.90	3.52	3.87	0.73	0.10
44	ภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง	ยะลา	X.40A	30.42	33.46	16.82	13.72

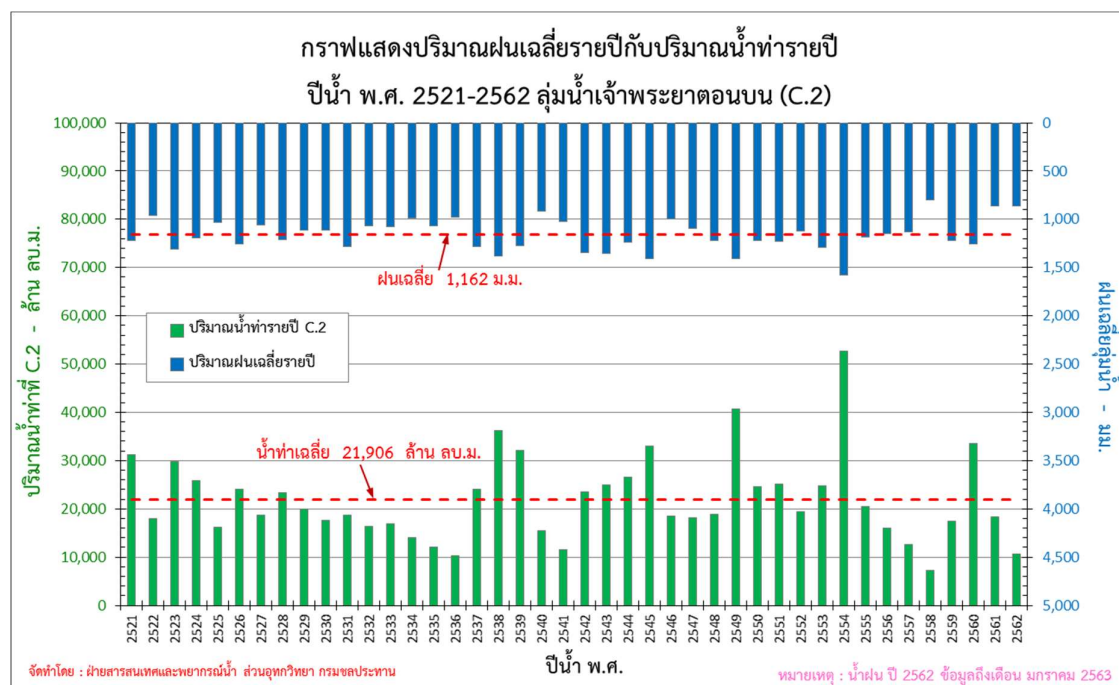

รวมทั้งการพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง จากองค์ประกอบทางด้านอุทกวิทยา โดยใช้ข้อมูลปริมาณน้ำท่าสะสมรายเดือนในรูปแบบของกราฟต่างๆ เพื่อประกอบการพิจารณาข้อบ่งชี้ภาวะแล้งของพื้นที่

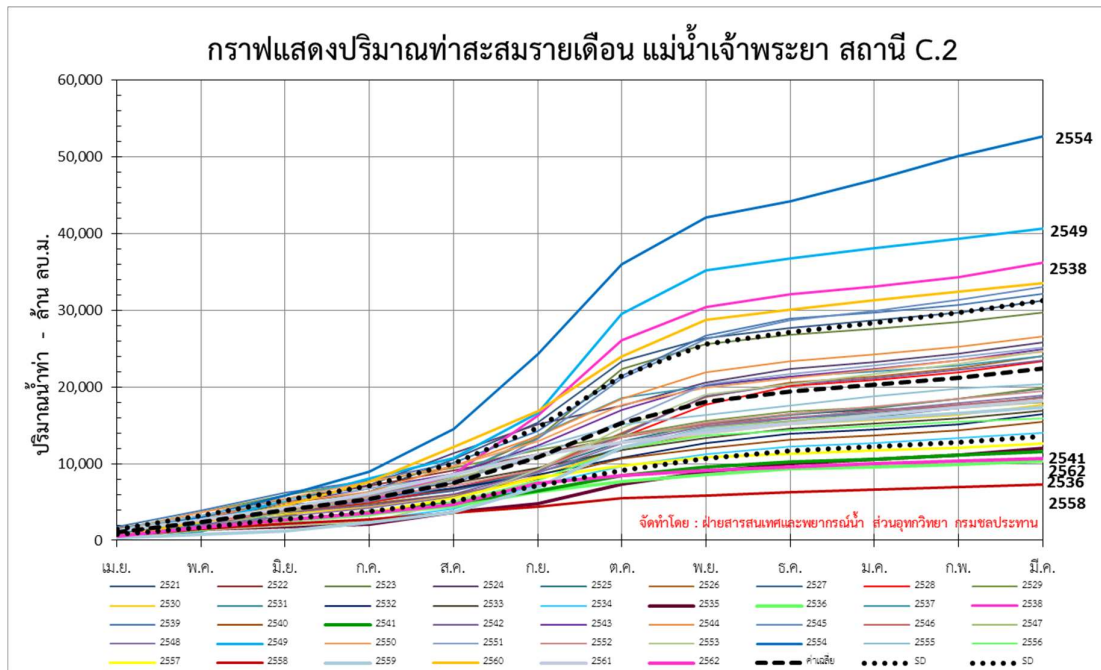
ตัวอย่าง การพิจารณาองค์ประกอบของข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้งด้านอุทกวิทยา โดยพิจารณาข้อมูลปริมาณน้ำท่าสะสม ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน (ใช้สถานี C.2 เป็นสถานีดัชนีในการพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง)

การพิจารณาปริมาณน้ำท่าสะสม โดยการใช้ข้อมูลปริมาณน้ำท่าสะสมรายเดือนสำหรับการพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง ซึ่งพิจารณาจากหลักการทางสถิติเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ค่าน้ำท่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปริมาณน้ำ ในลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน (สถานี C.2) โดยสามารถพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้งได้จากข้อมูลปริมาณน้ำท่าสะสม ที่พิจารณาร่วมกับค่าปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลปริมาณน้ำท่าสะสมรายเดือนได้ ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน ได้ดังนี้

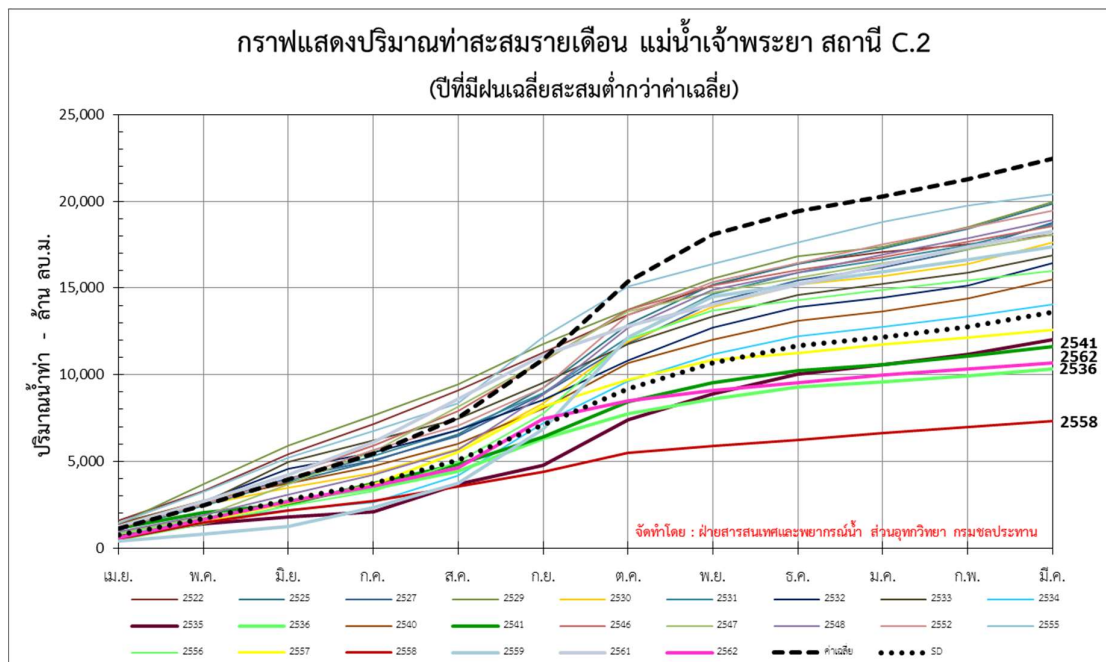
การพิจารณาปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายปีในภาพรวม เปรียบเทียบกับน้ำท่าเฉลี่ยของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน (สถานี C.2 เป็นสถานีดัชนี)

การพิจารณาปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยสะสมรายเดือน เปรียบเทียบกับน้ำท่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง ของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนในแต่ละปี ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะแล้งดังกล่าว ซึ่งพิจารณาโดยการเปรียบเทียบระหว่างเส้นกราฟปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยสะสมรายเดือน เส้นปริมาณน้ำท่าสะสมเฉลี่ย และเส้นส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อร่วมในการพิจารณาข้อมูลของแต่ละปี ซึ่งเป็นข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้งของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบนได้

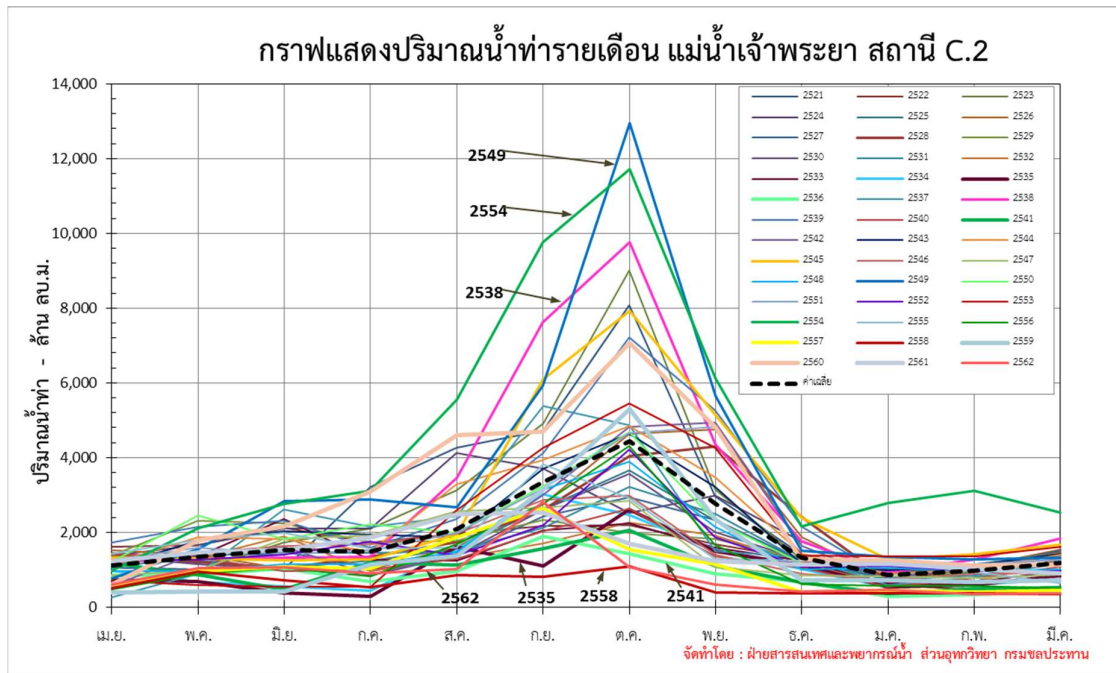

การพิจารณาปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยสะสมรายเดือน เปรียบเทียบกับน้ำเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง ของพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ ภาวะแล้งดังกล่าว เพื่อพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ภาวะแล้งในภาพรวมของพื้นที่

การพิจารณาปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายเดือนในปีต่างๆ ของลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน (สถานี C.2 เป็น สถานีดัชนี) เป็นการพิจารณาการกระจายตัวของฝนในเชิงเวลา โดยเปรียบเทียบกับปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยราย เดือน สำหรับการพิจารณาการกระจายตัวของปริมาณน้ำท่าที่เกิดขึ้น เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาข้อมูลบ่งชี้ ภาวะแล้งของพื้นที่ในแต่ละเดือน

นอกจากปริมาณน้ำท่าที่เป็นองค์ประกอบของข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้งด้านอุทกวิทยาแล้ว ยังต้องคำนึงถึงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ต่างๆ ประกอบด้วย เนื่องจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงน้ำฝนเป็นน้ำท่าของแต่ละพื้นที่ ทั้งลักษณะทางด้านธรณีสัณฐาน โครงสร้างของหินและดิน ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ที่ส่งผลถึงลักษณะอากาศ สิ่งปกคลุมดิน รวมถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่นั้นๆ ด้วย ต่างมีผลอย่างมากต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงน้ำฝนเป็นน้ำท่า ซึ่งในการใช้ลักษณะทางด้านกายภาพเป็นองค์ประกอบของข้อมูลบ่งชี้ภาวะแล้งนั้น จะต้องดำเนินการพิจารณาในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันไป

3. ด้านองค์ประกอบอื่นๆ (Area Based พื้นที่ประสบภัยแล้ง)

นอกจากองค์ประกอบด้านอุทกวิทยา เช่น ปริมาณฝน ความชื้น และองค์ประกอบด้านอุทกวิทยา เช่น น้ำท่า รวมถึงลักษณะทางด้านกายภาพของพื้นที่ลุ่มน้ำต่างๆ แล้ว ยังต้องคำนึงถึงองค์ประกอบด้านอื่นๆ มาร่วมเป็นองค์ประกอบของข้อมูลบ่งชี้ภาวะน้ำแล้ง โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ อาทิ

- การขาดแคลนน้ำเพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค รวมถึงกิจกรรมทางด้านการเกษตรกรรม ซึ่งพิจารณาจากสมดุลน้ำของพื้นที่ จากแหล่งน้ำต้นทุนและความต้องการใช้น้ำเพื่อกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อพิจารณาการขาดแคลนน้ำ เป็นข้อมูลที่บ่งชี้ถึงภาวะน้ำแล้งในพื้นที่นั้นๆ

- พื้นที่ประสบภัยแล้งซ้ำซาก พิจารณาจากสถิติการเกิดภัยแล้งในพื้นที่ต่างๆ แล้วแต่กรณีในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีการเกิดภาวะแล้งที่แตกต่างกันไป โดยมีการนำเอาสถิติการเกิดภัยแล้งในพื้นที่เป็นข้อมูลที่บ่งชี้ถึงภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ต่างๆ

- การพิจารณาตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ ในการเข้าถึงการใช้น้ำชลประทาน ซึ่งเป็นการบริหารจัดการน้ำและจัดสรรน้ำเพื่อตอบสนองต่อความต้องการน้ำสำหรับกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ชลประทาน ดังนั้นพื้นที่อื่นๆ ที่อยู่นอกเขตชลประทาน อาจได้รับผลกระทบเกี่ยวกับแหล่งน้ำต้นทุนสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้นตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทานหรือนอกเขตชลประทาน จึงเป็นข้อมูลที่บ่งชี้ถึงภาวะน้ำแล้งได้

นั่นคือ สามารถใช้องค์ประกอบด้านอื่นๆ เป็นข้อมูลพิจารณาถึงการบ่งชี้ภาวะแล้งในพื้นที่ต่างๆ ได้ตามสภาพและความเหมาะสม ในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันไป

บรรณานุกรม

- กรมอุตุนิยมิวิทยา. หนังสืออุตุนิยมิวิทยา: ภัยแล้ง (Drought). สืบค้น 21 เมษายน 2563, จาก <https://www.tmd.go.th/info/info.php?FileID=71>
- ฝ่ายสารสนเทศและพยากรณ์น้ำ ส่วนอุทกวิทยา สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา. (2558). เกณฑ์ปริมาณน้ำน้อยวิกฤตในกลุ่มน้ำต่างๆ. กรุงเทพฯ : กรมชลประทาน. สืบค้นจาก <http://water.rid.go.th/hydrology/downloads2558/Guidelines58.pdf>
- ส่วนอุตุนิยมิวิทยาเกษตร สำนักพัฒนาอุตุนิยมิวิทยา. (2557). ดัชนีความแห้งแล้งสำหรับประเทศไทย 2555 (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : กรมอุตุนิยมิวิทยา. สืบค้นจาก http://www.arcims.tmd.go.th/Research_files/
- สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา. (2559). ปริมาณน้ำฝนและสภาพน้ำแล้งลุ่มน้ำเจ้าพระยาปี 2558. จุลสารสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา. ปีที่ 4 ฉบับที่ 38. สืบค้นจาก <http://water.rid.go.th/hydhhome/hydmag/journal/June-4-38-59.pdf>
- สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา. (2559). การติดตามและคาดการณ์น้ำฝน – น้ำท่าลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน (C.2). จุลสารสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา. ปีที่ 4 ฉบับที่ 40. สืบค้นจาก <http://water.rid.go.th/hydhhome/hydmag/journal/August-4-40-59.pdf>
- ศูนย์ป้องกันวิกฤติน้ำ. (2560). สรุปการป้องกันและบรรเทาภัยแล้งสถานการณ์ภัยแล้ง ปีพุทธศักราช 2559 - 2560. กรุงเทพฯ : กรมทรัพยากรน้ำ. สืบค้นจาก http://mekhala.dwr.go.th/imgbackend/doc_file/document_104526.pdf